

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Важливу роль в теорії і практиці освіти відіграють зміст, принципи і методи навчання. Сьогодні вже саме життя вимагає розробки і впровадження диференційованого підходу до освіти, активних прийомів, форм і методів навчання. В наш час виникає суперечність між наростаючим об'ємом інформації і обмеженими сторонами навчання, яка викликає необхідність постійного вдосконалення навчального процесу. Важливе значення надається проблемному навчанню, основна мета якого, як відомо, полягає у збагаченні активного ставлення учнів до оволодіння знаннями, інтенсивного розвитку їхньої самостійної пізнавальної діяльності та індивідуальних творчих здібностей.

Проблема активізації пізнавальної діяльності учнів була, є і буде актуальною завжди. Від її розв'язання залежить ефективність навчальної діяльності, розвиток інтересу до навчання. У педагогічних дослідженнях найчастіше активізацію пізнавальної діяльності розглядають як таку організацію сприйняття навчального матеріалу учнями, при якій засвоєння знань відбувається шляхом розкриття взаємозв'язків між явищами, порівняння нової інформації з відомою, конкретизації, узагальнення, оцінки навчального матеріалу з різних точок зору. Також, відмічається, що *активізація* – це діяльність, яка спрямована на стимулювання процесу усвідомлення учнями їхніх загальних інтересів і потреб як єдиної групи, визначення необхідних засобів та активних дій для досягнення усвідомлених цілей.

Досліджуючи проблему активізації, Т.Г. Шукіна основну увагу приділяє спільній діяльності викладача та учнів, спонуканню учнів до її енергійного, цілеспрямованого здійснення, подоланню інерції та пасивних стереотипних форм викладання та навчання [1].

Активність учнів виражається через запитання, прагнення мислити, пізнавальну самостійність в процесах сприйняття, відтворення, розуміння, творчого застосування. Ознаками сформованості активності особистості виступають: ініціативність, характеристика діяльності, енергійність, інтенсивність, ставлення до діяльності, добросовісність, інтерес, самостійність, усвідомлення дій, воля, наполегливість в досягненні мети та творчість.

Організація проблемного навчання сприяє більш активному і продуктивному засвоєнню учнями найважливіших знань про предмети, взаємозв'язки і закономірності.

Проблемне навчання передбачає послідовне і цілеспрямоване висунення перед учнями пізнавальних завдань, які вони вирішують під керівництвом учителя і при цьому активно засвоюють нові знання.

Наявність теоретичних і експериментальних завдань само по собі ще не робить навчання проблемним.

Завдання стає пізнавальною проблемою, якщо воно відповідає таким вимогам: вимагає роздумів над проблемою; викликає пізнавальний інтерес в учнів; опирається на попередній досвід і знання за принципом аперцепції [3].

Проблемне навчання розглядається як технологія розвиваючої освіти, спрямована на активне одержання учнями знань, формування прийомів дослідницької пізнавальної діяльності, залучення до наукового пошуку, творчості, виховання соціально значущих рис особистості. Проблемне навчання засноване на конструюванні творчих навчальних завдань, що стимулюють навчальний процес і підвищують загальну активність учнів. Воно формує пізнавальну спрямованість особистості, сприяє виробленню психологічної установки на подолання пізнавальних труднощів [2].

Центр тяжіння в проблемному навчанні переноситься на активність самого учня, вчитель опирається на розвиток його мислительних процесів, а не тільки на пам'ять і заучування матеріалу.

Отже, проблемне навчання являється основним засобом активізації розумової діяльності учнів, розвитку в них тяги до знань і бажання вчитися. Внаслідок чого відбувається збагачення професійними знаннями, уміннями, навичками, розвитком розумових здібностей. Одночасно воно є умовою творчих здібностей школярів.

Література:

1. Брушлінській А.В. Психологія мислення проблемного навчання / О.В. Брушлінській. – М.: Просвещение, 1983. – 230 с.
2. Топузов О. М. Технологія проблемного навчання географії на сучасному етапі / О.М Топузов // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць. – Слов'янськ: СДПУ, 2005. – С.141 – 147.
3. Топузов О. М. Формування проблеми та процес розв'язання навчальної задачі на уроках географії / О. М. Топузов // Рідна школа. – 2006. – № 9. – С. 42 – 44.

КОРОБОВ В.К.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ І ПРИНЦИПИ ВИВЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ (до викладання курсу «Теорія регіонального розвитку» студентам спеціальності «Географія»)

Тема, що стосується стратегії регіонального розвитку, посідає особливе місце у навчальному курсі «Теорія регіонального розвитку», який пропонується до вивчення студентам спеціальності «Географія». По-перше, вона має безпосереднє відношення до принципів планування